

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Evou Lukotkovou v právní věci žalobkyně: **J. M.**, zastoupené JUDr. Jaroslavem Tesákem, Ph.D., LL.M., advokátem se sídlem Jaselská 23, 602 00 Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 7. 2013, č. j. MPSV-UM/9820/13/9S-JMK, sp. zn. SZ/1500/2013/9S-JMK,

t a k t o :

- I. Žaloba **s e z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Vymezení věci:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 23. 7. 2013, č. j. MPSV-UM/9820/13/9S-JMK žalovaný zamítl odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské

pobočky v Brně ze dne 22. 5. 2013, č. j. MPSV-UP/2938918/13/HMN, kterým žalobkyni nebyla přiznána dávka mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje podle § 2 odst. 5 písm. a) a § 36 odst. 1 písm. b) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPHN“). Žalovaný v odůvodnění rozhodnutí konstatoval, že žalobkyně podáním žádosti o dávku mimořádné okamžité pomoci sledovala proplacení nákladů na úhradu léků, které vynaložila v letech 2008 – 2010. Žalobkyně přitom neuvedla předpokládanou výši těchto nákladů, byť se v daném řízení o mimořádné okamžité pomoci jedná o povinný údaj. Výše uvedenou dávku lze poskytnout na základě komplexního zhodnocení individuální celkové situace žadatele a odůvodněnosti konkrétního výdaje, zpravidla však nikoliv v případech, kdy je již určitý náklad žadatelem uhrazen. Žalovaný uvedl, že „dávky pomoci v hmotné nouzi nejsou určeny na úhradu poplatků za léky, protože na základě stanoviska Ministerstva zdravotnictví má každý lékař možnost všechny zdravotní komplikace řešit lékem bez doplatku. V případě, že takový lék není možné ze zdravotních důvodů předepsat, může příslušná zdravotní pojišťovna uhradit ve výjimečných případech zdravotní péči, jinak zdravotní pojišťovnou nehrazenou, je-li její poskytnutí z hlediska zdravotního stavu pojištěnce jedinou možností.“

II.

Shrnutí argumentů obsažených v žalobě:

V žalobních důvodech žalobkyně uvedla, že správní orgány nezpochybnily její klíčové tvrzení, že v průběhu let 2007 až 2011 dokladovala (účty za léky, doklady o zaplacení doplatků za tyto léky), nebylo jí však poskytnuto náležité poučení na jakém jiném subjektu lze uhrazené doplatky na léčiva nárokovat. Na její opakovaně vznesené žádosti o finanční pomoc nebylo ze strany úřadu práce nijak reagováno. V době, kdy doklady o úhradě léků a doplatků předkládala, o možnosti obrátit se na příslušnou zdravotní pojišťovnu nevěděla, ze strany správních orgánů tak došlo k porušení § 4 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), neboť žádné poučení je poskytnuto nebylo. Neztotožnila se s argumentací žalovaného, že přesně nevyčíslila předpokládanou výši těchto výdajů. Opětovně apelovala na povinnost správního orgánu, která ale splněna nebyla, pomoci žadateli odstranit nedostatky jeho žádosti nebo ho vyzvat k jejich odstranění a poskytnout mu k tomu přiměřenou dobu. Rezignoval-li úřad práce na výše popsany postup, nemůže jít žalobkyni k tíži to, že její žádost neobsahovala všechny povinné náležitosti. Správní orgán má povinnost posuzovat každé podání podle jeho obsahu bez ohledu na to, jak je označeno (§ 37 odst. 1 správního řádu), stejně jako je povinen vyzvat účastníka řízení, aby odstranil vady svého podání, není-li srozumitelné a jednoznačné či doplnil chybějící doklady a listiny, není-li úplné (§ 37 odst. 3 správního řádu). Její osobní poměry, tj. specifický charakter a míra jejího zdravotního postižení (úplná slepota, těžký diabetes, stav po několika transplantacích) ji přinutil k faktu, že k úhradě doplatků za léky nepoužila vlastní prostředky, nýbrž půjčku, která jí byla poskytnuta bývalým manželem I. M. z vlastního rozhodnutí, ale pochopitelně i na základě příslušných občanskoprávních předpisů tuto půjčku chce a musí splácet.

Dále namítla, že se žalovaný v napadeném rozhodnutí nevypořádal se sdělením ošetřujícího lékaře IKEM Praha – MUDr. Tomáše Neškudly, týkající se zodpovězení úřadem práce formulovaného dotazu, zda na trhu v dané době neexistovaly jiné vhodné léky bez

doplatku. Z napadeného rozhodnutí není vůbec zřejmé, nejenom jak se správní orgány s tímto podkladem rozhodnutí vypořádaly ale také, jaké závěry z něj vyvodily.

Z výše uvedených důvodů a ve světle ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu se lze proto důvodně domnívat, že se jedná o rozhodnutí nezákonné a zčásti i nepřezkoumatelné. Navrhla proto, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc vrácena žalovanému k dalšímu řízení. Zároveň v příloze přiložila přehled řízení před správními soudy, v důsledku nichž nebyly jí řádně a včas vypláceny jiné dávky ze systému sociálního zabezpečení.

III.

Vyjádření žalovaného k žalobě:

Žalovaný rekapituloval vyjádření lékaře k dotazu úřadu práce, zda mohla být žalobkyni poskytnuta léčba vyžadující léčebné přípravky plně hrazené ze zdravotního pojištění tak, že dotaz je nesmyslný, neboť doplatek závisí na lékárně, ze které jsou léky vyzvednuty, přičemž výše doplatků se stále mění a není reálné měnit medikaci při každé návštěvě pacienta. Žalovaný rovněž rekapituloval vyjádření vedoucí revizní lékařky zdravotní pojišťovny Ministerstva vnitra České republiky tak, že zdravotní pojišťovna hradí nehrazené léky ve výjimečných případech, je-li jejich poskytnutí jedinou možnou léčbou z hlediska zdravotního stavu pojištěnce, a to po předložení žádosti se zdůvodněním ošetřujícího lékaře. Avšak pokud byly léky s doplatkem předepsány, vyzvednuty a zdravotní pojišťovnou také uhrazeny, nelze již žádat o jejich proplacení.

K námitce žalobkyně, že úřadu práce předkládala účty za léky již v dřívějších letech, přičemž na její žádost o finanční pomoc nikdo nereagoval, žalovaný uvedl, že žalobkyně mohla podat žádost o dávku pomoci v hmotné nouzi sama nebo v zastoupení, a to i prostřednictvím podatelny, na předepsaném, veřejně přístupném tiskopisu. Žalovaný přitom uvedl, že nemůže prokázat, zda žalobkyni v minulosti bylo doporučeno, aby se obrátila na svého ošetřujícího lékaře s žádostí o předepsání léků, které mají nižší nebo žádný doplatek. Žalobkyně se však mohla obrátit na kompetentní osoby pracující ve zdravotnictví již z povahy věci. Žalovaný doplnil, že z předložených dokladů nelze prokazatelně zjistit, zda v lékárně zakoupené prostředky byly pro žalobkyni nezbytně nutné, neboť obsahují položky z volného prodeje. Kromě toho je z celkové situace zřejmé, že žalobkyně již provedla úhradu léků, a proto neexistuje potřeba nezbytného jednorázového výdaje.

IV

Řízení před správními soudy:

O podané žalobě již krajský soud jednou rozhodl – rozsudkem ze dne 4. 12. 2014, č. j. 22 A 79/2013-63, rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 7. 2013, č. j. MPSV-UM/9820/13/9S-JMK, sp. zn. SZ/1500/2013/9S-JMK zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný kasační stížnost, na jejímž základě Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 11. 2. 2015, č. j. 4 Ads 10/2015-29 rozsudek Krajského soudu

v Brně zrušil a věc vrátil zdejšímu soudu k dalšímu řízení. Kasační soud se ztotožnil s kasační námitkou, že účelem mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje není hrazení dlouhodobě se opakujících nákladů žalobkyně na doplatky za jí užívané léky, neboť to není účelem, pro který je tento typ dávek pomoci v hmotné nouzi upraven. Citované stanovisko opřel o právní názor, který již vyslovil v rozsudku ze dne 18. 9. 2013, č. j. 6 Ads 39/2013-29, www.nssoud.cz, když konstatoval „...že stěžovatelka požádala o jednorázovou dávku – mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje. Přitom podle ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi může tato dávka být poskytnuta osobě, která nemá dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, který může být spojen zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladu potřebný k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu. Lze tedy konstatovat, že i podle výslovné dikce zákona se má jednat o výdaj jednorázový a v podstatě nahodilý. Účelem poskytování této dávky tedy není hrazení dlouhodobě se opakujících nákladů stěžovatelky na doplatky jí užívané léky. Už to, že se důvody žádosti stěžovatelky míjí s účelem, pro který je tento typ dávek zákonem upraven, by bylo (v souladu se závěry již výše citovaného rozsudku zdejšího soudu ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 87/2012-39) důvodem k zamítnutí žádosti stěžovatelky o tuto dávku“.

Vzhledem ke zrušení předchozího rozsudku krajského soudu se řízení vrátilo do stádia po napadnutí žaloby. V dalším řízení zdejší soud postupoval vázán názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem a vytýkané vady řízení odstranil.

Jednání ve věci proběhlo dne 29. 9. 2015 za účasti žalobkyně, zástupce žalovaného, bez přítomnosti právního zástupce žalobkyně, který neúčast při jednání písemně omluvil dne 24. 9. 2015. Žalobkyně předložila k nahlédnutí oznámení Úřadu práce České republiky – krajská pobočka v Brně, pracoviště Vyškov ze dne 8. 4. 2013, č. j. 93/2013/VYS, jímž jí byla přiznána dávka mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje ve výši 19.510 Kč. Dávka byla použita na úhradu nezbytného jednorázového výdaje uvedeného v žádosti o dávku (na úhradu regulačních poplatků u lékaře za období ode dne 1. 1. 2007 do dne 28. 2. 2011 a úhradu foniatrického vyšetření dcery Kateřiny Medkové před nástupem na vysokou školu). V rámci jednání navrhla svědeckou výpověď bývalého manžela I. M., který v minulosti všechny záležitosti týkající se předmětné věci za ni vyřizoval.

Zástupkyně žalovaného odkázala na jednoznačné právní stanovisko Nejvyššího správního soudu. Rozhodnutí ponechala na úvaze soudu.

V.

Shrnutí podstatných skutečností zjištěných ze správního spisu:

Ve správním spise se nachází žádost o mimořádnou okamžitou pomoc podaná žalobkyní u Úřadu práce ČR - krajská pobočka v Brně dne 22. 4. 2013, v níž nárokuje nezbytný jednorázový výdaj, sice doplatek za úhradu léků v roce 2008 až 2010. Z protokolu z ústního jednání sepsaného dne 22. 4. 2013 vyplývá, že žalobkyně zastoupená bývalým manželem I. M. nárokovala doplatky léků, které žalobkyně zakoupila a užívala v období od 1. 1. 2007 do 28. 2. 2011 v rámci léčby po transplantaci, účtenky na doplatky léků byly předloženy. Ze strany správního orgánu byla učiněna výzva k doplnění a doložení, sice

potvrzení od příslušného odborného lékaře, že na trhu neexistovaly jiné vhodné léky bez doplatku a vyjádření příslušné zdravotní pojišťovny, zda by nebylo možné dle potvrzení odborného lékaře uhradit žalobkyni i léky, které standardně pojišťovna nehradí, a které k léčbě nezbytně potřebovala. Na položený dotaz sdělil lékař MUDr. Tomáš Neškudla, Institut klinické a experimentální medicíny Praha dne 24. 4. 2013, že „*doplatek závisí především na lékárně, v které pacientka léky vyzvedne. Ze strany lékaře je minimálně ovlivnitelný. Zároveň se doplatky stále mění a není reálné toto sledovat, měnit medikaci či při každé návštěvě. Starší pacienti (ne konkrétně v tomto případě) si pak často jednotlivé preparáty pletou a berou to samé pod různými názvy*“. Další dotaz byl písemně zodpovězen Zdravotní pojišťovnou Ministerstva vnitra ČR přípisem ze dne 26. 4. 2013, v němž je uvedeno „*zdravotní pojišťovna hradí nehrazené léky ve výjimečných případech dle § 16 zákona č. 48/1997 Sb., v platném znění, je-li poskytnutí takových léků jedinou možnou léčbou z hlediska zdravotního stavu pojištěnce, a to po předložení žádosti se zdůvodněním ošetřujícího lékaře. Pokud ošetřující lékař předepsal léky i s doplatkem a tyto byly vyzvednuty a zdravotní pojišťovnou uhrazeny, potom nelze na zdravotní pojišťovně žádat proplacení*“. Následně poté Úřad práce ČR – krajská pobočka v Brně vydal rozhodnutí ze dne 22. 5. 2013, č. j. MPSV-UP/2938918/13/HMN, jímž nepřiznalo žalobkyni dávku mimořádné okamžité pomoci – jednorázový výdaj. Dne 27. 5. 2013 podala žalobkyně odvolání, o němž žalovaný rozhodl dne 23. 7. 2013, č. j. MPSV-UM/9820/13/9S-JMK, které je předmětem přezkumného soudního řízení.

VI

Posouzení věci:

Žaloba byla přezkoumána v mezích žalobních bodů včetně řízení předcházející jeho vydání rozhodnutí, přičemž soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (ust. § 75 odst. 1, 2 s.ř.s.).

Jak již výše uvedeno, po zrušení původního rozsudku rozsudkem Nejvyššího správního soudu proběhlo ve věci dne 29. 9. 2015 jednání, soud shrnul dosavadní průběh řízení, účastníci řízení se vyjádřili ke skutkovým a právním otázkám v rozsahu shora uvedeném.

Ze spisové dokumentace vyplynulo, že si žalobkyně požádala o dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje. Dle stanoviska Nejvyššího správního soudu, který vyřešil rozhodnou právní otázku beze zbytku, žalobkyni nebylo možné tuto dávku poskytnout podle ust. § 36 odst. 1 písm. b) a ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť úhrada doplatků na léky **nepředstavuje z důvodů uvedených v citované judikatuře jednorázový nahodilý výdaj**. Žalobkyni nemohla být přiznána mimořádná okamžitá pomoc ani podle ust. § 36 odst. 1 písm. a) a ust. § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi kvůli hrozbě vážné újmy na zdraví, neboť tuto žádost vůbec nepodala a poskytnutí dávky nepřicházelo v úvahu, jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2014, č. j. 1 Ads 16/2014-21, www.nssoud.cz. Žalovaný tedy nepochybil, když ve správním řízení nerozšiřoval svá skutková zjištění a žádost žalobkyně zamítl, aniž zkoumal, zda již zakoupené léky bylo možné nahradit jinými léčivými přípravky.

Nejvyšší správní soud oproti závěru krajského soudu konstatoval, že skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, nevyžadoval doplnění a že

žalobou napadené rozhodnutí nevykazovalo zásadní deficity způsobující jeho nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů. Na základě tohoto vysloveného právního názoru proto také zdejší soud pokládal za nadbytečné provedení dalších důkazů.

Ve světle výše uvedených zásad vyslovených v právním názoru Nejvyššího správního soudu se zdejší soud odchýlil od právního názoru vysloveného v předcházejícím rozsudku a dospěl tak k závěru, že napadené rozhodnutí nevykazuje zásadní deficit, který by způsobil jeho nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů (ust. § 76 odst. 1 písm. a) s.ř.s.) a konstatoval, že nejsou dány důvody k doplnění skutkového zjištění v rozsahu, jak uvedeno v předcházejícím rozhodnutí. Za tohoto stavu dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná, proto dle ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. ji zamítl.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 29. září 2015

JUDr. Eva Lukotková, v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Barbora Zachovalová